

Paulusnoveen
+ J.H.J. van den Hende

Een uitgave van het bisdom van Breda,
januari 2009
Bij gelegenheid van het Paulusjaar 2008-2009
T 076 5223444
E secretariaat@bisdombreda.nl
I www.bisdombreda.nl

Voor de bijbelteksten werd gebruik gemaakt
van de Willibrordvertaling, KBS, 1975

Paulusnoveen
+ J.H.J. van den Hende

Inhoud

Voorwoord	4
Het bidden van de noveen	6
Negen dagen	8
Levensbeschrijving van Paulus	26

Voorwoord

De apostel Paulus werd geboren tussen het jaar 7 en 10 na Christus, ongeveer 2000 jaar geleden. Paus Benedictus XVI heeft het initiatief genomen om van 28 juni 2008 tot 29 juni 2009 een Paulusjaar te houden. Een jaar lang bijzondere aandacht voor de persoon van Paulus en voor zijn geloofsverkondiging.

Het is niet een periode van louter herdenking van Paulus uit interesse voor de verleden tijd. De paus zei in zijn homilie op 28 juni 2008: “Voor ons is Paulus niet een figuur van het verleden die we ons met eerbied herinneren. Paulus is eveneens onze leraar, ook nu is hij voor ons een apostel en heraut van Jezus Christus.”

Paus Benedictus heeft het Paulusjaar ingesteld om te luisteren naar Paulus en ook vandaag van hem te leren: “Laten we ons niet alleen afvragen wie Paulus was, maar vooral de vraag stellen: wie ís Paulus, wat zegt hij mij?”

Voor u ligt een klein boekje om in het kader van het Paulusjaar gedurende negen dagen met Paulus in geloof op weg te gaan. Een noveen (negendaagse) met voor iedere dag een kleine inleiding, gedeelte(n) uit de Handelingen van de apostelen en uit een aantal Paulijnse brieven, en een afsluitend gebed.

Paulus ging ons voor op de weg van het evangelie. Ook in de Kerk van nu is Paulus een sprekend voorbeeld waar het gaat om de navolging van Christus, de verrezen Heer. Deze noveen nodigt uit om te bidden, om te luisteren naar woorden van de apostel Paulus en in het licht van zijn getuigenis vitale thema's van ons geloof te overwegen.

Dat we op voorspraak van de heilige Paulus het geloof in Jezus Christus de levende Heer bewaren en verdiepen, en met vertrouwen getuigenis afleggen van de liefde van God in onze woorden en werken.

Het bidden van de noveen

Begin het bidden van een noveen met een moment van stilte. Maak daarna een kruisteken en lees de inleiding en de schriftlezing van de desbetreffende dag. Overweeg de teksten in stilte en sluit af met het Onze Vader en onderstaand gebed.

Het bidden van de noveen:

Moment van stilte

Kruisteken

Inleiding

Schriftlezing

Overweging in stilte

Onze Vader

Afsluitend gebed

Afsluitend gebed

God, barmhartige Vader, in Jezus Christus uw Zoon hebben wij uw liefde leren kennen. Laat ons het woord van Paulus ter harte nemen, en volbrengen wat u in ons hart hebt gelegd, overeenkomstig de roeping die u ons hebt toevertrouwd in dit leven, in kracht van de heilige Geest, door Christus onze Heer. Amen.

Negen dagen

1. Aanvaard worden door de Heer

Paulus was eerst fel gekant tegen de Kerk. Hij drong het ene na het andere huis binnen, sleepte mannen en vrouwen weg en zette hen gevangen (Hand. 8, 3). De leerlingen van Jezus waren terecht bang voor Paulus.

Maar Jezus, gekruisigd en verrezen, neemt geen afstand van Paulus. De verrezen Heer spreekt Paulus aan en roept hem ter verantwoording. Tegelijkertijd toont Jezus zich solidair met de vervolgte Kerk, wanneer Hij aan Paulus vraagt: “Saul, waarom vervolgt gij Mij? [..] Ik ben Jezus, die gij vervolgt” (Hand. 9, 4-5).

Jezus opent voor Paulus nieuwe wegen en Paulus komt tot geloof. Tevens helpt de verrezen Heer de eerste christenen om hun wantrouwen jegens Saulus te overwinnen. In de naam van de Heer wordt Paulus gedoopt.

Nu woonde er in Damascus een leerling die Ananías heette, en tot hem sprak de Heer in een visioen: ‘Ananías [...] Begeeft u naar de Rechte Straat en vraag in het huis van Judas naar Saulus van Tarsus; hij is juist in gebed [...] Maar Ananías wierp tegen: ‘Heer ik heb van velen gehoord hoeveel kwaad die man uw heiligen in Jeruzalem heeft aangedaan’ [...] De Heer beval hem: ‘Ga, want die man is mijn uitverkoren werktuig om mijn Naam uit te dragen onder heidenen en koningen en onder de zonen van Israël’ [...] Toen begaf Ananías zich naar het huis, trad binnen en legde hem de handen op met de woorden: ‘Saul, broeder, de Heer heeft mij gezonden, Jezus die u op de weg hierheen verschenen is, opdat ge weer zien moogt en vervuld worden van de heilige Geest’. Op hetzelfde ogenblik vielen hem als het ware de schellen van de ogen. Hij zag weer en terstond liet hij zich dopen. (Hand. 9, 10-18)

Negen dagen

2. Het woord verkondigen en het doopsel

Paulus reisde als apostel rond en verkondigde het woord van God. Hij wekte door zijn prediking allereerst geloof bij de mensen. Het doopsel volgde als teken van dat geloof. “Want Christus heeft mij niet gezonden om te dopen. Hij heeft mij gezonden om het evangelie te verkondigen” (1 Kor. 1, 17).

In de brief aan de Romeinen geeft Paulus een (niet gemakkelijke) catechese over het doopsel. Door het doopsel wordt een mens verbonden met God. We ontvangen de kiem van eeuwig leven. We krijgen deel aan de overwinning van Christus op de dood. We worden nieuwe mensen die willen kiezen voor een leven met God. We nemen afstand van kwaad en zonde.

We gaan in geloof ‘kopje onder’ in het water van het doopsel om opnieuw geboren te worden als leerlingen van Christus.

Broeders en zusters, Gij weet toch dat de doop waardoor wij één zijn geworden met Christus Jezus ons heeft doen delen in zijn dóód? Door de doop in zijn dood zijn wij met Hem begraven, opdat ook wij een nieuw leven zouden leiden zoals Christus door de macht van de Vader uit de doden is opgewekt. Zijn wij één met Hem geworden door het beeld van zijn dood dan moeten wij Hem ook volgen in zijn opstanding, in de overtuiging dat onze oude mens met Hem gekruisigd is; daardoor is aan het bestaan in de zonde een einde gekomen, zodat wij niet langer aan de zonde dienstbaar zijn.[..] Indien wij dan met Christus gestorven zijn geloven wij dat wij ook met Hem zullen leven; want wij weten dat Christus, eenmaal van de doden verrezen, niet meer sterft: de dood heeft geen macht meer over Hem. Door de dood die Hij gestorven is heeft Hij eens voor al afgerekend met de zonde; het leven dat Hij leeft heeft alleen met God van doen. Zo moet ook gij uzelf beschouwen: als dood voor de zonde en levend voor God in Christus Jezus. (Rom. 6, 3-11)

Negen dagen

3. Trouw aan het evangelie, met vallen en opstaan

Paulus trok rond en verkondigde het woord van God om bij zijn toehoorders geloof te wekken. Hij maakte er geen geheim van dat hij - ondanks zijn ijver voor het evangelie - onvolmaakt was.

Het ontvangen van het doopsel is niet de garantie dat wij mensen nooit meer in de fout gaan. Zoals Paulus, hebben ook wij Gods kracht en liefde nodig om te kunnen volharden op de weg van de Heer, om deel te krijgen aan Gods heil en toekomst.

Wij mogen daartoe steeds weer een beroep doen op Gods blijvende trouw aan ons, in kracht van de heilige Geest.

De goede wil ligt binnen mijn bereik, maar niet de goede daad. Ik doe niet het goede dat ik wil, maar het kwade dat ik niet wil. (Rom. 7, 18b-19)

Als Christus in u is, blijft uw lichaam wel door de zonde de dood gewijd, maar uw geest lééft, dank zij de gerechtigheid. En als de Geest van Hem die Jezus van de doden heeft doen opstaan, in u woont, zal Hij die Christus Jezus van de doden heeft doen opstaan ook uw sterfelijk lichaam eenmaal levend maken door de kracht van zijn Geest, die in u verblijft. (Rom. 8, 10-11)

Negen dagen

4. In kracht van het gebed

In het leven van Paulus is het gebed belangrijk. Hij bad voor het welslagen van zijn zendingswerk. Zo begeleidde Paulus zijn werken voor God met bidden tot God. Meerdere keren kunnen we lezen dat Paulus ook samen met anderen bidt, zelfs ook in de gevangenis.

Bidden is praten met de Heer, je vragen en noden en die van anderen voorleggen aan de Heer. Bidden tot intentie van anderen is tevens een uiting van onze verbondenheid in geloof met elkaar.

Uiteindelijk is bidden ten diepste: eer brengen aan God.

Telkens weer smeed ik Hem in mijn gebeden,
dat zijn wil het mij eindelijk mogelijk mag
maken bij u te komen. (Rom.1, 10)

Wij moesten leren niet op onszelf te
vertrouwen, maar alleen op God, die de doden
ten leven wekt. Hij is het die ons gered heeft uit
dat dodelijke gevaar. En Hij op wie onze hoop
gevestigd is, zal ons ook in de toekomst redden,
mede dank zij de hulp van uw voorbede. Dan
zullen om ons velen Hem danken voor de
gunst die zovelen voor ons hebben verkregen.
(2 Kor. 1, 9b-11)

Rond middernacht waren Paulus en Silas in
gebed en zongen Gods lof, terwijl de gevangenen
naar hen luisterden. (Hand. 16, 25)

Negen dagen

5. In de gemeenschap van de Kerk

Paulus ondervond na zijn bekering in Damascus de opname in de gemeenschap van Jezus' leerlingen. Door het doopsel in de gemeenschap van de Kerk kreeg Paulus deel aan het leven van Christus. Van toen af stond ook Paulus als apostel voor de verdere opbouw van de gemeenschap van de Kerk. De Kerk van Christus draagt zorg voor de bediening van het doopsel, de verkondiging van het evangelie, bemoediging in het geloof en onderlinge gebedsverbondenheid.

In zijn brief aan de christenen van Korinte spreekt Paulus over de vele verschillende gaven en talenten die zij mochten ontvangen van de Heer, in kracht van de heilige Geest. Vervolgens beschrijft Paulus de Kerk als het lichaam van Christus: één geheel met vele ledematen, waarin de één de ander in Christus' Naam nodig heeft en van dienst is.

Er zijn verschillende gaven, maar slechts één Geest. Er zijn vele vormen van dienstverlening, maar slechts één Heer. Er zijn allerlei soorten werk, maar er is slechts één God, die alles in allen tot stand brengt. Maar aan ieder van ons wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen [...] Maar alles is het werk van een en dezelfde Geest, die aan ieder zijn gaven uitdeelt zoals Hij het wil. (1 Kor. 12, 4-11)

Het menselijk lichaam vormt met zijn vele ledematen één geheel: alle ledematen, hoe vele ook, maken tezamen één lichaam uit. Zo is het ook met de Christus [...] Welnu, gij zijt het lichaam van Christus, en ieder van u is een lid van dit lichaam. Nu heeft God in de Kerk allerlei mensen aangesteld, ten eerste apostelen, ten tweede profeten, ten derde leraars, voorts zijn er wonderkrachten, dan gaven van genezing, hulpbetoon, bestuur en velerlei taal. (1 Kor. 12, 12.27-28)

Negen dagen

6. De viering van de Maaltijd des Heren

Het oudste bericht in het nieuwe testament over het laatste avondmaal van de Heer komt van Paulus. Paulus schrijft over de ‘maaltijd des Heren’ in zijn eerste brief aan de christenen van Korinte. Deze brief is ouder dan de teksten van de evangeliën.

Jezus hield vóór zijn lijden en dood het paasmaal tezamen met zijn leerlingen. Paulus was niet bij deze maaltijd aanwezig. Immers, de bekering van Paulus tot de Heer vond pas plaats na Jezus’ sterven en verrijzen.

Paulus benadrukt dat Hij omtrent de maaltijd des Heren deze overlevering van de Heer heeft ontvangen en op zijn beurt wil doorgeven. Dit betekent dat volgens Paulus het geloofsonderricht over de eucharistie (‘eucharistein’ = danken) tot de kern behoort van de apostolische verkondiging.

Zelf heb ik immers van de Heer de overlevering ontvangen die ik u op mijn beurt heb doorgegeven, dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd, brood nam, en na gedankt te hebben, het brak en zei: Dit is mijn lichaam voor u. Doet dit tot mijn gedachtenis. Zo ook na de maaltijd de beker, met de woorden: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed. Doet dit, elke keer als gij hem drinkt, tot mijn gedachtenis. Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt, verkondigt gij de dood des Heren, totdat Hij komt. (1 Kor. 11, 23-26)

Negen dagen

7. Verrijzenisgeloof en de kracht van Gods liefde

Voor de apostel Paulus behoort de opstanding van Christus uit de dood tot de kern van het geloof. Paulus heeft het sterven en verrijzen van Christus als overlevering ontvangen. Paulus zegt: ‘wanneer Christus niet is verrezen, is onze prediking zonder inhoud en uw geloof eveneens’ (1 Kor. 15, 14).

Paulus verkondigt dat de Heer gestorven is voor de zonden van de mensen. Ook maakt Paulus duidelijk zelf een zondaar te zijn die de vergeving en verlossing van de Heer nodig heeft. De genade van God is de kracht van Paulus’ dienstwerk.

In de eerste plaats dan heb ik u overgeleverd wat ik ook zelf als overlevering heb ontvangen, namelijk dat Christus gestorven is voor onze zonden, volgens de Schriften, en dat Hij begraven is, en dat Hij is opgestaan op de derde dag, volgens de Schriften, en dat Hij is verschenen aan Kefas en daarna aan de Twaalf. [...] En het laatst van allen is Hij ook verschenen aan mij, de misgeboorte. Ja, ik ben de minste der apostelen, niet waard apostel te heten, want ik heb Gods Kerk vervolgd. Maar door de genade van God ben ik wat ik ben, en zijn genade aan mij is niet vergeefs geweest. (1 Kor. 15, 3-5.8-10b)

Ja, God was het die in Christus de wereld met zich verzoende: Hij telde de fouten van de mensen niet en ons gaf Hij de boodschap van verzoening mee. (2 Kor. 5, 19)

Negen dagen

8. Tot getuigenis

Niet alleen in onze eeuw, ook in de tijd van de apostel Paulus was er een veelheid aan religieuze stromingen en denkrichtingen. Op zijn tweede missiereis kwam Paulus in de stad Athene. In Athene was een veelheid aan heiligdommen te vinden toegewijd aan verschillende godheden.

Paulus ging met de inwoners van Athene een geloofsgesprek aan teneinde de éne God, zichtbaar geworden in Jezus Christus, aan zijn toehoorders te verkondigen. Paulus had de moed om te getuigen van zijn geloof, en had zich tevens verdiept in de religie en de literatuur van zijn toehoorders.

Paulus maakte mee dat sommigen hem bespotten of de boot afhielden. Weer anderen kwamen tot geloof.

Paulus ging midden op de Aréopagus staan en nam het woord: Mannen van Athene, ik zie aan alles hoe diep godsdienstig gij zijt. Want toen ik rondliep en bekeek wat gij zoal vereert, ontdekte ik zelfs een altaar met het opschrift: Aan een onbekende god. Welnu, wat gij vereert zonder het te kennen, dat kom ik u verkondigen. De God die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is, Hij die de Heer is van hemel en aarde, woont niet in door handen gemaakte tempels [...] Want door Hem hebben wij het leven, het bewegen en het zijn; zoals sommige van uw eigen dichters hebben gezegd: Want wij zijn van zijn geslacht.[...] Zonder acht te slaan op die tijden van onwetendheid laat God thans aan de mensen een boodschap brengen, dat zij zich allen en overal moeten bekeren. Hij heeft immers een dag vastgesteld, waarop Hij de wereld naar rechtvaardigheid gaat oordelen door een man die Hij daartoe heeft bestemd. Aan allen gaf Hij het bewijs daarvan door hem uit de doden te doen opstaan. (Hand. 17, 22-24.28.30-31)

Negen dagen

9. Als pelgrim onderweg: met een nieuwe visie

Paulus heeft omwille van de verkondiging van het woord des Heren ontelbare kilometers gereisd, van stad naar stad, van dorp naar dorp. Als heraut van het evangelie kende Paulus nog een andere beweging, namelijk dat hij van dag tot dag de Heer Jezus tegemoet leefde die spoedig zou terugkeren, de wederkomst des Heren.

Hoezeer Paulus met beide benen op de grond stond, in hem leefde tevens het verlangen om de Heer te ontmoeten van aangezicht tot aangezicht, in de gelovige overtuiging dat God zijn eindbestemming is.

Paulus bereidde zich voor op die ontmoeting met de Heer door dagelijks in geweten zijn spreken, doen en laten af te stemmen op het woord van de Heer.

Als de tent van ons aardse leven wordt neergehaald, heeft God voor ons een gebouw gereed in de hemel, een onvergankelijk, niet door mensenhand vervaardigd huis. Zolang wij in dit lichaam zijn, zuchten wij dan ook, vol verlangen naar onze hemelse woning. [...] God zelf heeft ons hiervoor gereed gemaakt, toen Hij ons de Geest gaf als onderpand. Daarom houden wij altijd goede moed. Wij zijn ons bewust dat wij, zolang wij thuis zijn in het lichaam, ver zijn van de Heer. Wij leven in geloof, wij zien Hem niet. Maar wij houden moed en zouden liever uit dit lichaam verhuizen en onze intrek nemen bij de Heer. Daarom is onze enige eerezucht, hetzij thuis, hetzij in den vreemde, Hem te behagen. Want allen moeten wij voor Christus' rechterstoel verschijnen, opdat ieder het loon ontvangt voor wat hij in dit leven heeft gedaan, goed en kwaad. (2 Kor. 5, 1-3.5-10)

Stemt uw gedrag niet af op deze wereld. Wordt andere mensen, met een nieuwe visie. Dan zijt ge in staat om uit te maken wat God van u wil, en wat goed is, wat zéér goed is en volmaakt (Romeinen 12, 2)

Levensbeschrijving van Paulus

Paulus werd als Saulus geboren in Tarsus (nu Z.O. Turkije) uit joodse ouders. Na de eerste opvoeding ging hij naar Jeruzalem. Daar kreeg hij onder leiding van rabbi Gamaliël (Hand. 22, 3) veel kennis van de Schrift, de traditie en de rabbijnse interpretatie en spreektrant.

In eerste instantie ontwikkelde Paulus zich tot een fanatiek tegenstander van Jezus en zijn volgelingen. Paulus trok rond om christenen op te pakken en te laten bestraffen. Zo was hij bijvoorbeeld aanwezig bij de steniging van de diaken Stefanus (Hand. 7, 58).

Op reis naar Damascus kwam er verandering in de houding van Paulus. In Handelingen 9, 1-19 wordt die gebeurtenis beschreven. In Handelingen 22 en 26 vertelt Paulus zelf over zijn ommekeer. Jezus, de gekruisigde en verrezen Heer, sprak Paulus aan met de indringende vraag: 'Saul, waarom vervolg je mij?' (Hand. 9, 4).

Van vervolger wordt Paulus geroepen om werktuig van de Heer te zijn, om de naam van de Heer te verkondigen onder joden en niet-joden (Hand. 9, 15).

Paulus ondernam als geloofsverkondiger meerdere grote reizen. De eerste missiereis wordt beschreven in Handelingen 13 en 14. De tweede reis in Handelingen 15, 35 - 18, 22. De derde missiereis in Handelingen 18, 23 - 21, 17. De vierde reis voerde Paulus naar Rome om als gevangene verhoord te worden door de keizer (Hand. 27-28).

Paulus werd - volgens de traditie - uiteindelijk in Rome door onthoofding omgebracht, waarschijnlijk in het jaar 67.

geloof

 bisdom van breda